

การศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา
STUDY OF NEW ENTREPRENEURIAL CHARACTERISTICS OF VOCATIONAL STUDENTS

ปารวี แก้วมณีชัย^{1*} และ เอกราช โขจิตพิมานเวช²
Paravee Kaewmaneechai^{1*} and Akkarach Kositpimanvach²

¹สาขาวิชาการโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น 40000

¹Field of Hotel, Udonthani Vocational College, Udonthani Province, 41000

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus, Khonkaen Province, 40000

Received : 2022-02-01 Revised : 2022-04-22 Accepted : 2022-04-26

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการใหม่ที่สร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ ทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีแห่งสังคมโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้เกิดธุรกิจประเภท สตาร์ทอัพขึ้น สตาร์ทอัพเข้ามามีบทบาทในวงการธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นอย่างมาก เป็นธุรกิจที่กำลังมาแรง ได้รับความสนใจและมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นหนึ่งช่องทางสร้างอาชีพในยุคแห่งการแข่งขัน และในขณะที่เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) กำลังแพร่ระบาดอย่างหนักแทบทุกพื้นที่ของโลก แต่วิกฤติการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) นี้ได้ทำให้เกิดการสร้างธุรกิจผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) อย่างก้าวกระโดด มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการสร้างอาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่มีความสนใจจะประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบการใหม่ และสร้างธุรกิจเป็นของตนเอง โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะผ่านศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ที่ส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระให้นักเรียน นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มุ่งสร้างองค์ความรู้ด้านธุรกิจ

และการเป็นผู้ประกอบการใหม่ ตลอดจนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการประกอบธุรกิจ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถคิดสร้างสรรค์ สร้างสินค้าและธุรกิจของตนเอง ทั้งนี้ยังสร้างความยั่งยืนมั่นคงและช่วยทำให้ภาคเศรษฐกิจเติบโต แข็งแรงขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, ผู้ประกอบการใหม่, ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ, อาชีวศึกษา

Abstract

At present, new entrepreneurs are building both medium and small size businesses. The technology of world society is changing and has paved the rise of many start-up companies. Startup businesses play a huge role in the business industry domestically and internationally. This type of business is booming. It attracted the interest of many people and is likely to continue growing. It is one way to build a career in an era of competition while the coronavirus (COVID-19) is spreading heavily in almost every part of the world. However, the coronavirus outbreak (COVID-19) crisis had caused the creation of

*ปารวี แก้วมณีชัย

E-mail : paravee.ming@gmail.com

new businesses built through electronic media (E-Commerce) in which innovations and technologies introduced ways to meet the growing demands of consumers. The Office of Vocational Education Commission has foreseen the benefits of creating careers for vocational students interested in becoming new entrepreneurs and building their own start-up businesses. This is possible through the knowledge and skills acquired through the Vocational Entrepreneurship Incubator, which promotes and supports independent careers for students. The vocational students Vocational Entrepreneurs Incubator Center focuses on building business know ledge and entrepreneurship as well as the use of innovation and technology through teaching and learning processes and activities to provide students with knowledge, abilities, and innovativeness in creating their products and businesses. It also creates stability and helps the sector grow strong as well.

Keywords : Attributes, New entrepreneurs, Entrepreneur incubator, Vocational education.

1. บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการใหม่เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่การพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศโดยเร่งรัดการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นรูปธรรม อาทิ สตาร์ทอัพไทยแลนด์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายใหม่ได้นำเสนอนวัตกรรมของสินค้าหรือบริการที่มีความน่าสนใจและมีความเป็นไปได้ในการต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ สำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีในทุกสาขาวิชาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สนองความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระโดยมีการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมพัฒนาการศึกษาวิชาชีพด้วยการพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความรู้ทางด้านการจัดการธุรกิจอย่างแท้จริง ตลอดจนพัฒนาทักษะในการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ด้วยการสร้างชิ้นงาน สิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรมใหม่ ตามสาขาวิชาชีพและนำมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์รวมถึงการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ให้สามารถสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุนและองค์ความรู้ทางธุรกิจ เพื่อเพิ่มช่องทางอาชีพ (Career path) ให้กับผู้เรียนสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้องค์ความรู้ด้านธุรกิจแก่นักเรียนนักศึกษาและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษาจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์การทำธุรกิจทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต [4]

จากเหตุผลสำคัญดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจเสริมแรงจูงใจและความตั้งใจ ให้มีความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการใหม่ โดยเห็นว่าหากมีการวางแผนการเป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการจะช่วย

สนับสนุนการเจริญเติบโต ทั้งชื่อเสียงและรายได้ของธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น

2. คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการใหม่

ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่มีความหมายในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทำให้เกิดความพึงพอใจซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ผู้ประกอบการจะต้องมีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การสร้างความแตกต่าง มองในสิ่งที่คนอื่นมองข้าม แสวงหาแหล่งทรัพยากร สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการความเสี่ยงได้เมื่อเผชิญหน้าต่ออุปสรรคเพื่อที่จะประคับประคองให้กิจการของตนเองอยู่รอด [1] มองเห็นโอกาสในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งพร้อมยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และมุ่งมั่นอุตสาหะสู่ความสำเร็จของธุรกิจด้วยตัวเอง โดยที่ผู้ประกอบการจะมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจและมีส่วนร่วมต่อการดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอน และกล้าตัดสินใจในการขยายธุรกิจขนาดเล็กไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ [2]

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มองเห็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทำให้เกิดความพึงพอใจ พร้อมยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และมุ่งมั่นอุตสาหะสู่ความสำเร็จของธุรกิจ โดยอาศัยความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ไว้ดังนี้

วิไล พิงผล และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ [3] ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านศักยภาพการดำเนินธุรกิจที่ทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย
- 1) มุ่งมั่นในความสำเร็จ (Commitment to Success)
- 2) ทำงานเชิงรุก (Proactive)
- 3) จิตสำนึกในความรับผิดชอบ (Consciousness of Responsibility)
- 4) จริยธรรมในการดำเนินงาน (Business Ethics)

- 5) เผชิญหน้ากับความเสี่ยง (Risk Confrontation)
- และ 6) เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning)

2. คุณลักษณะด้านการยอมรับในคุณค่าของผู้อื่น (Appreciation) ประกอบด้วย 1) การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Good Relationship) และ 2) ประนีประนอมและพร้อมให้ความร่วมมือ (Agreeableness)

3. คุณลักษณะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคม (Social Interaction) ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการสื่อสาร (Articulation Skills) และ 2) ทักษะด้านการปรากฏกาย (Body Language)

พัชรินทร์ เพชรช่วย และคณะ [5] ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การมุ่งมั่นในความสำเร็จ
- 2) ภาวะผู้นำ
- 3) กล้าเสี่ยงและกล้าตัดสินใจ
- 4) ความรับผิดชอบ
- 5) การสร้างสรรค์นวัตกรรม
- 6) การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
- และ 7) จริยธรรมทางธุรกิจ

เมธาวิ เกียรติพรพิเชฐ และจรัญญา ปานเจริญ [6] ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการไว้ดังนี้

1. พันธะความมุ่งมั่นและความพยายาม (Total Commitment, Determination, and Perseverance)
2. ด้านความต้องการความสำเร็จและการเติบโต (Drive to Achieve and Grow)
3. ด้านเน้นที่โอกาสและเป้าหมาย (Opportunity and Goal Orientation)
4. ด้านความคิดริเริ่มและความรับผิดชอบ (Taking Initiative and Personal Responsibility)
5. ด้านการแก้ไขปัญหาอย่างไม่ย่อ (Persistent Problem Solving)
6. ด้านความสมจริงและมีอารมณ์ขัน (Realism and a Sense of Humor)
7. ด้านค้นหาและใช้ข้อมูลป้อนกลับ (Seeking and Using Feedback)
8. ด้านอำนาจจากภายในตน (Internal Locus of Control)

9. ด้านคิดพิจารณาด้วยความเสี่ยง (Calculated Risk-Taking and Risk-Seeking)

10. ด้านความต้องการสถานภาพ (Low Need For Status and Power)

11. ด้านยึดหลักคุณธรรมและมีความน่าเชื่อถือ (Integrity and Reliability)

วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ [7] ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ไว้ดังนี้ 1) ความเป็นตัวของตัวเอง 2) ความมีวินัย 3) ความกล้าเสี่ยง 4) ความก้าวร้าวในการแข่งขัน 5) ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ 6) ความใส่ใจในความสำเร็จ

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสามารถสรุปคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การมุ่งมั่นในความสำเร็จ 2) การใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม 4) การคิดพิจารณาด้วยความเสี่ยง 5) ยึดถือหลักคุณธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ

3. การบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ มีการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้องค์ความรู้ด้านธุรกิจแก่นักเรียนนักศึกษา และส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษาจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์ การทำธุรกิจทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาขีดความสามารถให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา

อาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาของรัฐบาล หรือประชาชนที่มีความสนใจ ให้มีความพร้อมที่จะเริ่มประกอบธุรกิจของตนเอง หรือพัฒนาต่อยอดธุรกิจเดิม [4]

เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพได้กำหนดกรอบการดำเนินการไว้ดังนี้ [4]

1. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย กรอบทิศทาง และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้กับสถานศึกษา

2. กำหนดแผนการดำเนินงานและการบริหารจัดการงบประมาณ ตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดทำเอกสารแนวทางการปฏิบัติงานตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา และแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์

4. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาได้สอดคล้องกับเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา โดยการรายงานผ่านระบบออนไลน์

รูปแบบที่ 2 การติดตามผลการดำเนินงานตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยแบบสอบถาม

รูปแบบที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ของสถานศึกษาระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ

6. จัดประชุมวิชาการ การดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

6.1 กิจกรรมเชิดชูเกียรติสถานศึกษาต้นแบบที่มีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา

6.2 จัดนิทรรศการแสดงผลงาน นวัตกรรมเด่นของสถานศึกษาตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา

6.3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบที่มีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตามกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา

7. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน

8. รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเผยแพร่เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายเพื่อสร้างกรอบทิศทางในการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานมีการเก็บข้อมูลจัดทำสรุปออกมาในรูปแบบเอกสาร เพื่อประเมินติดตามสรุปผลการ

ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา

4. บทบาทหน้าที่ของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

การบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการภารกิจต่าง ๆ ผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ จะต้องดำเนินการดังนี้ [4]

1. ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาคารสถานที่ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการได้มาซึ่งพื้นที่สำหรับการจัดตั้งเป็นสำนักงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

2. จัดหา ดูแล และรับผิดชอบทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา เช่น ป้ายสำนักงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

3. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงสร้าง

4. จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในภารกิจและเป้าหมายของศูนย์บ่มเพาะฯ ตลอดจนมอบหมายหน้าที่ การดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ การนิเทศ การประเมินผลการดำเนินงาน และการรายงานผล เป็นต้น

5. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์บ่มเพาะฯ ร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งในแผนปฏิบัติการประจำปีควรจะกำหนดภารกิจที่จะต้องดำเนินการไว้ เช่น กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมการศึกษาดูงาน กิจกรรมการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ กิจกรรมการนิเทศ กิจกรรมการประเมินศูนย์บ่มเพาะฯ การบริหารจัดการศูนย์ การพัฒนาหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ การแสวงหาความร่วมมือกับภาคี

เครือข่ายเป็นต้น นอกจากนี้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีควรใช้รูปแบบในการจัดทำที่เทียบเคียงกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการประสานงานดำเนินการ

6. บริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ประสานงาน สร้างความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษากำหนด

7. ดำเนินการบ่มเพาะกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนประสานงานในการจัดหาที่ปรึกษาธุรกิจ ที่ปรึกษาบัญชี ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

8. ประสานงานกับสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนกลุ่มเป้าหมาย

9. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตามความต้องการ (Needs) ของแต่ละกลุ่ม

10. ดำเนินการดูแลการเบิกจ่ายงบประมาณและเงินรายได้ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบทางราชการ และที่คณะกรรมการการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษากำหนด

11. การนิเทศประสานงานกับผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ตามโครงสร้างเพื่อรวบรวมเอกสารหลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงานในการรับการนิเทศ

12. ประสานงานกับผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ตามโครงสร้างเพื่อรวบรวมเอกสาร หลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงาน ในการรับการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และหรือระดับภาค ระดับชาติ ต่อไป

13. สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานทั้งในรูปแบบของเอกสารจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ และการรายงานผลการดำเนินงานทางระบบออนไลน์ (Online) ที่ bic.nawamin.ac.th

14. รวบรวมเอกสารหลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงานทุกภารกิจของศูนย์บ่มเพาะฯ เพื่อรองรับ

การประเมินระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษามีการบริหารงานภายใต้การดูแลของหัวหน้าผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ จะประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงสร้าง เพื่อประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์บ่มเพาะฯ จัดหา ดูแล และรับผิดชอบ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ ต้องใช้ในการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการประสานงานกับสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนกลุ่มเป้าหมาย ดูแลการเบิกจ่ายตามระเบียบทางราชการ และสรุปผลรายงานการดำเนินงานทั้งในรูปแบบเอกสารและทางออนไลน์ เพื่อรวบรวมข้อมูลหลักฐานทุกขั้นตอนการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ เพื่อรองรับการประเมินในทุกระดับตามลำดับต่อไป

5. การเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

1. การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน มีกระบวนการที่สำคัญ 9 ประการ ดังนี้ 1) จัดทำโครงการ 2) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 3) ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ มอบหมายหน้าที่ 4) ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้เรียนเข้าร่วมโครงการ 5) ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักสูตรที่สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพกำหนด 6) ศึกษาดูงาน 7) แบ่งกลุ่มผู้เรียนไปเขียนแผนธุรกิจ 8) จัดให้มีครูที่ปรึกษาธุรกิจช่วยเหลือให้คำแนะนำ กลุ่มธุรกิจละ 1 คน 9) หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ รวบรวมแผนธุรกิจ

2. การคัดเลือกแผนธุรกิจ มีกระบวนการดำเนิน 5 ประการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก จำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน และจากภายในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 1 คน เพื่อร่วมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกแผนธุรกิจ 2) ผู้เรียนนำเสนอ

แผนธุรกิจต่อคณะกรรมการ 3) คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคัดเลือกแผนธุรกิจ 4) หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ รายงานผลการคัดเลือกแผนธุรกิจต่อผู้บริหารสถานศึกษา 5) สถานศึกษาจัดทำประกาศผลการคัดเลือกแผนธุรกิจ

3. การบ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินการ 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามแผนธุรกิจที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วยกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเจ้าของแผนธุรกิจและครูที่ปรึกษา 2) คณะกรรมการดำเนินการธุรกิจทำบันทึกข้อความเสนอผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอรับการสนับสนุนทุนในการดำเนินธุรกิจ 3) เมื่อสถานศึกษาอนุมัติทุนในการดำเนินธุรกิจแล้ว ผู้เรียนจะต้องไปดำเนินการเปิดบัญชีกับธนาคารโดยผู้เรียนเป็นเจ้าของบัญชีร่วมกัน 4) สถานศึกษาโอนเงินเข้าบัญชีของผู้เรียนที่ได้รับการอนุมัติในการดำเนินธุรกิจ 5) ผู้เรียนดำเนินการประชุมเตรียมการทำธุรกิจร่วมกับครูที่ปรึกษาธุรกิจ เช่น เรื่องการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การวางระบบบัญชี เป็นต้น 6) ดำเนินธุรกิจตามแผนธุรกิจที่ได้กำหนดไว้ 7) จัดทำบัญชีและสรุปผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาแต่ละเดือน 8) ประชุมคณะกรรมการดำเนินการธุรกิจในแต่ละเดือนเพื่อทบทวนการดำเนินธุรกิจในระยะเวลาที่ผ่านมา สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 9) ครูที่ปรึกษาของแต่ละธุรกิจรายงานสรุปผลเสนอต่อหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ 10) หัวหน้าศูนย์รวบรวมรายงานและจัดทำสรุปเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา [4]

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการอาชีวศึกษาภายใต้การบริหารงานของสถานศึกษาและหัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งมีกระบวนการสำคัญหลัก ๆ อยู่ 3 ขั้นตอน คือ 1) การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน 2) การคัดเลือกแผนธุรกิจ 3) การบ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เป็นการส่งเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียน

ที่มีความสนใจด้านการเป็นผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ (Start up)

6. กระบวนการนิเทศ

การนิเทศการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเป็นการนิเทศเพื่อการติดตามประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะฯ ตลอดจนการจัดทรัพยากรสนับสนุนภารกิจของศูนย์บ่มเพาะได้อย่างเหมาะสม มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ [4]

1. สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศชุดนี้ควรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างาน และผู้แทนจากสถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าศูนย์ฯ ในการตรวจสอบผลการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาว่ามีความเข้มแข็ง โดดเด่นในเรื่องใด และมีสิ่งใดที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง

2. คณะกรรมการนิเทศประชุมเพื่อจัดทำแผนการนิเทศซึ่งแผนการนิเทศจะระบุหลักการและเหตุผลผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ ระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินการ งบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องใช้เพื่อการนิเทศ และประเด็นอื่น ๆ ที่ควรกำหนดไว้ในแผนการนิเทศ เป็นต้น

3. คณะกรรมการนิเทศจัดทำเครื่องมือนิเทศทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการได้สร้างเครื่องมือสำหรับการนิเทศที่ครอบคลุมการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติงานของฝ่ายฝึกอบรม ฝ่ายบ่มเพาะ และฝ่ายนวัตกรรม ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายจะถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลการนิเทศทั้งสิ้น

4. คณะกรรมการนิเทศแจ้งกำหนดการนิเทศถึงหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเพื่อให้หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาได้ทราบและเตรียมความพร้อมรับการนิเทศ ตลอดจนการแจ้งผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานศูนย์บ่มเพาะ

ผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้ได้ทราบ เพื่อการอำนวยความสะดวกและการให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่คณะกรรมการนิเทศ

5. คณะกรรมการนิเทศดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศและเครื่องมือนิเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ฝ่ายฝึกอบรม ฝ่ายบ่มเพาะผู้ประกอบการและฝ่ายนวัตกรรม ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

6. คณะกรรมการนิเทศสรุปผลการนิเทศ และแจ้งผลการนิเทศถึงหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเพื่อให้หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาได้ทราบถึงผลการนิเทศเบื้องต้น และสามารถหักล้างได้ในกรณีที่ข้อมูลการนิเทศมีความคลาดเคลื่อน

7. หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษารายงานผลการนิเทศถึงผู้อำนวยการทราบ อันจะนำไปสู่การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานตามภารกิจของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสถานศึกษาจะจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าศูนย์ฯ ในการตรวจสอบผลการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนการนิเทศและจัดทำเครื่องมือนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศ เมื่อสรุปผลการนิเทศเป็นที่เรียบร้อยหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ จะรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ ประเมิน สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ ตามภารกิจของสถานศึกษาต่อไป

ผลจากการนิเทศติดตามผู้เรียนที่ผ่านการอบรมการบ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว พบว่า มีผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วและเป็นเจ้าของธุรกิจ และผู้เรียนที่ประกอบธุรกิจระหว่างเรียน อาทิ ธุรกิจออกแบบไนซ์ (แต่งหน้า,

จัดดอกไม้, จัดนิทรรศการ) ธุรกิจขายสินค้าออนไลน์ (ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม) และต่อยอดธุรกิจของครอบครัว (ธุรกิจร้านขนมไทย) เป็นต้น [9]

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนการดำเนินการในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] จริญญา กอสุขทวีคุณ, “การศึกษาแรงจูงใจและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับ อุดมศึกษาในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ กจ.ม.(ความเป็นผู้ประกอบการ), มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ พ.ศ.2561. หน้า 14–15.
- [2] วิมพ์วิภา เกตุเทียน, “คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดเล็กลงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, พ.ศ.2556. หน้า 27.
- [3] วิไล พิงผล และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, “คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ”, วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 12, พ.ศ. 2561, หน้า 306–307.
- [4] สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, “คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา”, พ.ศ. 2563, หน้า 1, 4-5, 17–22.
- [5] พชรินทร์ เพชรช่วย และคณะ, “คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษาอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี”. วารสารวิทยาการจัดการ ปีที่ 8, พ.ศ. 2564, หน้า 111.

- [6] เมธาวี เกียรติพรพิเชฐ และจรัญญา ปานเจริญ, “คุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 7, 2, พ.ศ. 2562.
- [7] วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, “คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดนัดดอนหาวน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน), มหาวิทยาลัยศิลปากร, เพชรบุรี, พ.ศ. 2557
- [8] หงไหม เหม, “คุณลักษณะของผู้ประกอบการและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจส่งออกมันสำปะหลังไทยไปจีน”,
- [9] งานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา, “สรุปผลการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา”, วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี, อุดรธานี, พ.ศ. 2563.